

Utbildningsnämnden

För kännedom:
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktiges presidium

Revisionsrapport: Grundskolans måluppfyllelse

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av grundskolans måluppfyllelse.

Revisionen önskar att utbildningsnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten. Svar önskas senast den 21 maj 2021.

Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

För Ånge kommuns revisorer

DocuSigned by:

D2D7FA92A5014B5...
Roger Sundin
Ordförande

DocuSigned by:

DEA99ABBFEC4F2...
Alf Hallén
Vice ordförande

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

Rapport

Ånge kommun

KPMG AB

2021-01-13

Antal sidor 19

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Kunskapsresultat	4
3.2	Resurser och resursfördelning	10
3.3	Särskilt stöd	13
3.4	Systematiskt kvalitetsarbete	16
4	Slutsats och rekommendationer	18

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

1 Sammanfattning

Vi har av Ånge kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt redovisa kunskapsresultaten i grundskolan och utveckling av desamma under de senaste åren. Vi ska bedöma om nämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen.

Granskningen har visat att resurser fördelas i en modell som tar hänsyn till elevers olika förutsättningar, men då den inte på senare år har följts upp är det inte säkerställt att den i tillräckligt hög grad tar hänsyn till elevers olika förutsättningar och behov. Huvudmannen beslutar själv med vilken skolstruktur som grundskoleutbildning ska erbjudas. Vi bedömer att befintlig skolstruktur skulle kunna effektiviseras och resurser frigöras till förmån för elevers måluppfyllelse. Om så inte sker bör huvudmannen säkerställa att tillräckligt med resurser avsätts för att en likvärdig utbildning ska kunna erbjudas i kommunen.

Vid skolenheterna bedrivs ett mångfacetterat arbete för att möta de behov som eleverna har. Insatser görs både inom ramen för ledning och stimulans i klassrummet och som särskilt stöd. I granskningen har framkommit att alla elever inte får det särskilda stöd som de behöver. Det gäller särskilt elever som riskerar att inte nå kunskapskraven, men för övrigt fungerar väl i skolan.

Utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som involverar alla delar i styrkedjan. Nämnden ser det systematiska kvalitetsarbetet som en del av sin styrning av grundskolan. Det ser vi positivt på. Vi bedömer att det finns förutsättningar för nämnden att ytterligare styra inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet. Vi ser en risk med att nämnden lägger för stort fokus på elevers behörighet till gymnasieskolan och inte följer upp att eleverna når kunskapskraven i alla ämnen

Sammanfattningsvis bedömer vi att utbildningsnämnden tar ansvar för styrningen av grundskolan, men att det finns brister.

Mot bakgrund av vår granskning bedömer vi att utbildningsnämnden

- ska tillse att alla elever i behov av särskilt stöd får det. (3 kap. 7 § SkoL)
- bör säkerställa att resurser avsätts och fördelas så att eleverna vid varje skolenhet ges likvärdiga förutsättningar att uppnå målen för utbildningen. (2 kap. 8 b § SkoL)
- bör följa upp att eleverna uppnår kunskapskraven i alla ämnen. (4 kap. 5 § SkoL)
- bör ta ett större ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå till exempel genom att följa upp och utvärdera särskilt utvalda områden. (SKOLFS 2012:98¹) Det kan till exempel handla om uppföljning av rektors förutsättningar att leda det pedagogiska arbete, elevhälsans förutsättningar att arbeta främjande och hälsofrämjande och om förutsättningar som ges är likvärdiga vid kommunens skolenheter.

¹ Skolverkets allmänna råd "Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet"

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

2 Bakgrund

Vi har av Ånge kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt redovisa kunskapsresultaten i grundskolan och utveckling av desamma under de senaste åren. Vi ska bedöma om nämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen.

Revisorerna kan i sin riskanalys konstatera att måluppfyllelsen i grundskolan, vad gäller kunskapsresultat, är låg och har varit så under flera år. Revisorerna ser också att måluppfyllelsen är låg även då hänsyn tas till socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om nämndens styrning är tillfredsställande för att eleverna i grundskolan ska nå målen för utbildningen. I rapporten ska kunskapsresultaten i kommunens grundskolor, utifrån tillgänglig offentlig statistik, under de senaste åren översiktligt redovisas och jämföras med rike, kommungrupp och eventuellt andra aggregerade uppgifter.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Fördelas resurser till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov?
- Får elever i behov av särskilt stöd, det stöd som de behöver?
- Bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen?

Granskningen gäller utbildningsnämnden och avser grundskolan.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om verksamheten uppfyller

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 2 kap 8 b §, 3 kap. 8 § 3 st., 4 kap. 3-7 §§, och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom studier av: Skolinspektionens skolenkät och beslut efter tillsyner och granskningar, offentlig statistik vad gäller kunskapsresultat, och interna kommunala dokument. Intervjuer har genomförts med utbildningsnämndens presidium, skolchef, urval av rektorer, lärare och representanter för elevhälsans samtliga insatser.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchef.

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

3 Resultat av granskningen

Kommunen styr grundskolan bland annat genom att sätta upp mål. Nämndernas mål i det kommunala styrdokumentet Mål och prioritering utgår från kommunfullmäktiges beslutade mål. För skolväsendet handlar det om "utbildningsmöjligheter med hög kvalitet genom hela kedjan från förskola till vuxnas lärande. Att kunna tillgodose arbetslivets efterfrågan på kompetens". Utifrån detta har både socialnämnden och utbildningsnämnden satt upp målet att "öka andelen elever som är behöriga till nationellt gymnasieprogram".² Utbildningsnämnden har kvar målet även för 2021 enligt nämndens protokoll av den 16 september 2020.³

Våren 2018 genomförde Skolinspektionen en regelbunden kvalitetsgranskning av Ånge kommuns ansvar för grundskola. Skolinspektionen fann bland annat att ett utvecklingsarbete behövde inledas vad gäller "arbetet för att analysera de uppföljningar som skolorna gör och för att tillsammans med rektorerna kunna differentiera insatser och rikta dem dit de bäst behövs. Kvalitetsarbetet bör också dokumenteras på ett sådant sätt att det ger en samlad bild av verksamhetens kvalitet".⁴ I uppföljningen bedömde Skolinspektionen att de av kommunen vidtagna åtgärderna var tillfredsställande. Skolinspektionen skrev: "Ett nytt uppföljningssystem finns framtaget för att underlätta en likvärdig hantering av uppföljningar och analyser för skolorna. Tanken är att det ska göra det lättare för huvudmannen att analysera skolornas resultatuppföljningar och följa respektive skolas kvalitetsarbete. Utöver detta fortsätter som tidigare arbetet med rektorernas utvecklingsöverenskommelser som tas fram i dialog mellan rektorer och politiker för att dels utvärdera, dels sätta nya mål för verksamheterna."⁵

Skolinspektionen genomförde vintern/våren 2019 en regelbunden tillsyn av Ånge kommun som huvudman för förskoleklass och grundskola. Skolinspektionen granskade "förutsättningar för utbildning" och "styrning och utveckling av utbildningen" och konstaterade att det vid tillsynen inte framkommit annat än att kommunen uppfyllde författningarnas krav.⁶

3.1 Kunskapsresultat

Nedan följer en presentation av ett urval av mått över kunskapsresultat i grundskolan. Jämförelse görs på aggregerad nivå mellan år och med till exempel rike, kommungrupp och mest lika kommuner. Det är viktigt att beakta att när jämförelser görs mellan åren är det olika elevgrupper som jämförs. I mindre kommuner och på små skolenheter kan därför resultaten variera mycket. I det systematiska kvalitetsarbetet är det därför angeläget att följa kunskapsutvecklingen för samma grupp för att kunna bedöma resultaten.

² Mål och prioriteringar Budget 2020 ekonomisk plan 2021-2022, KS 19/102, Ånge kommun, sid. 15 och 17

³ § 80.

⁴ Dnr 2018:1793, 2018-10-30, Skolinspektionen

⁵ Dnr 400-2018:1793, 2019-06-05, Skolinspektionen

⁶ Dnr 31 – SI 2019:1823. 2019-04-05, Skolinspektionen

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

3.1.1 Årskurs 6

Tabellen nedan visar andel elever (%) som har uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen. Den första uppgiften i varje ruta anger snittet för samtliga elever och den andra uppgiften snittet för samtliga elever exklusive nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund. Uppgifter för läsåret 2019/2020 är inte publicerade i offentlig statistik.

Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.	2016	2017	2018	2019
Ånge kommun ⁷	76 % / 80 %	67 % / 71 %	68 % / 72 %	64 % / 66%
Västernorrlands län ⁸	79 % / 83 %	77 % / 82 %	78 % / 82 %	74 % / 77 %
Riket ⁹	79 % / 83 %	78 % / 81 %	77 % / 81 %	74 % / 77 %

Siris, Skolverket

Andelen elever i årskurs 6 som når kunskapskraven (A-E) i alla ämnen år 2019, oberoende av om nyanlända inkluderas eller exkluderas är lägre än snittet i länet och riket. Trenden är vidare mer negativ i Ånge kommun än i riket som helhet. Då det är ganska få elever i varje årskull i Ånge kommun är det vanskligt att utifrån officiell statistik uttala sig om utvecklingen under de fyra åren.

Skillnaden i måluppfyllelsen per skolenhet var påtagligt efter läsåret 2018/2019, men inte lika tydlig åren dessförinnan. Efter läsåret 2018/2019 uppnådde drygt 83 procent av eleverna på Fränstaskolan kunskapskraven i alla ämnen att jämföra med 50 procent på Minervaskolan.

⁷ Kommunal huvudman

⁸ Samtliga huvudmän

⁹ Samtliga huvudmän

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

3.1.2 Årskurs 9

Innan vi redovisar måluppfyllelsen i Ånge kommun och dess två kommunala högstadieskolor tittar vi på enheternas sociala struktur utifrån vårdnadshavarnas utbildningsnivå, andel nyanlända och förhållandet mellan flickor och pojkar. Dessa bakgrundsfaktorer anses påverka elevernas förutsättningar att nå målen.

Salsa 2019	Föräldrarnas genomsnittliga utbildningsnivå ¹⁰	Andel nyinvandrade ¹¹	Andel pojkar
Fränsta skola	2,04	0 %	61 %
Minerva skola	2,22	5 %	42 %
Riket ¹²	2,27	6 %	52 %

Siris, Skolverket

Av tabellen ovan framgår att föräldrarnas utbildningsnivå är lägre i Ånge kommun än snittet i riket. Det skiljer också mellan skolenheterna. Andelen nyinvandrade elever är lägre i Ånge i jämförelse med rikssnittet.

Nedan följer tre tabeller över måluppfyllelsens utveckling från 2017 till 2020, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund. Vi ska vara medvetna om att populationen i Ånge kommun är förhållandevis liten och att det inte är samma elevgrupps utveckling vi följer.

Tabell 1 Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (exkl. nyinvandrade och okänd bakgrund), kommunala skolor, andel (%)

Uppnått alla kunskapskrav	2017	2018	2019	2020
Ånge	78,1 %	67,0 %	64,9 %	60,5 %
Landsbygdskommun, ej nära större stad (ovägt medel)	76,1 %	77,7 %	76,5 %	76,6 %
Liknande kommuner grundskola	80,9 %	78,2 %	79,6 %	74,0 %
Riket	78,9 %	78,8 %	77,4 %	77,3 %

Kolada, SKR

I tabellen ovan kan vi se att andelen elever i årskurs 9 som uppnår kunskapskraven i alla ämnen, exkluderat nyinvandrade och okänd bakgrund, kontinuerligt har minskat under de senaste åren. Motsvarande trend kan vi inte se hos jämförelseobjekten.

¹⁰ Föräldrarnas högsta utbildningsnivå som delas in i tre nivåer och poängsatts enligt genomgången folkskola/grundskola (1 poäng), genomgången gymnasial utbildning (2 poäng) och eftergymnasial utbildning (3 poäng)

¹¹ Andel elever som har blivit bokförda i Sverige de senaste 4 åren.

¹² Samtliga huvudmän

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

Tabell 2 Elever i år 9 som är behöriga till yrkesprogram (exkl. nyinvandrade och okänd bakgrund), kommunala skolor, andel (%)

Behöriga till yrkesprogram	2017	2018	2019	2020
Ånge	83,6 %	74,7 %	75,3 %	78,9 %
Landsbygdskommun, ej nära större stad (ovägt medel)	84,7 %	85,3 %	83,8 %	86,0 %
Liknande kommuner grundskola	87,2 %	88,6 %	87,8 %	87,0 %
Riket	87,8 %	87,9 %	86,7 %	87,5 %

Kolada, SKR

Tabellen ovan visar att andelen elever i årskurs 9, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund, som är behöriga till yrkesprogram har minskat i Ånge kommun sedan 2017. Under de två senaste åren har dock måluppfyllelsen ökat något.

Tabell 3 Elever i år 9 meritvärde kommunala skolor (exkl. nyinvandrade och okänd bakgrund), genomsnitt (17 ämnen)

Meritvärde	2017	2018	2019	2020
Ånge	219,0	210,4	203,7	201,1
Landsbygdskommun, ej nära större stad (ovägt medel)	220,7	224,3	223,7	224,1
Liknande kommuner grundskola	227,0	226,9	226,3	222,6
Riket	230,4	232,0	231,3	231,7

Kolada, SKR

Tabell 3 visar att det genomsnittliga meritvärdet och vi ser att utvecklingen är negativ i Ånge kommun medan det genomsnittliga meritvärdet i jämförelseobjekten är förhållandevis stabilt.

Att studieresultaten har sjunkit sedan 2017 har nämndens ordförande och rektorerna ingen entydig förklaring till. Ordföranden menar att det på vissa enheter har varit bristande kontinuitet i rektorskapet. Det påverkar det långsiktiga arbetet och utvecklingen om en skola ofta byter rektor. Enligt ordförande har nu läget stabiliserats, varför fokus bör kunna ligga på alla elevers rätt till stöd i klassrummet. Även representanter för elevhälsan kan se frekventa rektorsbyten som en förklaring.

En rektor pekar på vikten av skolnärvaro. Även presidiet ser arbetet med "hemmasittare" som en jätteutmaning. Rektorerna menar att de vidtar en rad åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Det handlar om bättre samverkan mellan stadierna och goda övergångar. På två skolenheter har överlämningar utvecklats och genomförs nu både före skolbytet och med en uppföljning en dryg månad in på det nya läsåret. Andra exempel som ges är tillgång till speciallärare, screeningplan för elevernas

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

kunskapsutveckling i lågstadiet, fokus på elevernas hälsa och bättre samverkan med socialtjänsten. Presidiet menar att tidiga insatser tillsammans med socialtjänsten kommer att ge resultat.

Tabellen nedan visar samlat på elevernas måluppfyllelse i tre mått efter avslutad grundskoleutbildning 2018/2019 i Ånges grundskolor. I kolumnerna redovisas två uppgifter. Den första inkluderar nyinvandrade och elever med okänd bakgrund och den andra exkluderar dessa grupper.

Skola	Antal elever	Genomsnittligt meritvärde	Uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Behöriga till yrkesprogram
Fränstaskolan	36	191,6 / 191,6	63,9 % / 63,9 %	80,6 % / 80,6 %
Minervaskolan	43	210,8 / 214,5	65,1 % / 65,9 %	69,8 % / 70,7 %
Ånge kommun	79	202,0 / 203,7	64,6 % / 64,9 %	74,7 % / 75,3 %
Riket ¹³	-	229,8 / 235,7	75,5 % / 78,9 %	84,3 % / 87,8 %

Siris, Skolverket och Kolada, SKR

Den genomsnittliga meritpoängen, andel elever som uppnått kunskapskraven och andel behöriga till yrkesprogram vid båda skolenheterna i Ånge kommun ligger under snittet i riket. Det skiljer också mellan skolenheterna.

I den regressionsanalys som görs i analysverktyget SALSA, som hämtar sina uppgifter från Skolverket och SCB, framgår en kommuns och en skolas studieresultat i förhållande till socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen är lägre än den borde ha varit i förhållande till den socioekonomiska strukturen.¹⁴ Resultaten är något mer negativa för Minervaskolan än för Fränstaskolan.

Tabellen nedan visar samlat på elevernas måluppfyllelse i tre mått efter avslutad grundskoleutbildning 2019/2020 i Ånges grundskolor. I kolumnerna redovisas två uppgifter. Den första inkluderar nyinvandrade och elever med okänd bakgrund och den andra exkluderar dessa grupper. Uppgifter per skolenhet efter läsåret 2019/2020 redovisas inte av Skolverket vid tiden för granskningen. Men av uppgifter från kommunen framgår att 81 procent av eleverna på Minervaskolan och 75 procent av eleverna på Fränstaskolan av samtliga elever blev behöriga till gymnasieskolan. Det är högre andel än efter läsåret dessförinnan.

¹³ Samtliga huvudmän

¹⁴ Om en skolenhet har negativ residual innebär det att den har ett lägre resultat jämfört med samtliga andra skolenheter som har likadan elevsammansättning.

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

Skola	Genomsnittligt meritvärde	Uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Behöriga till yrkesprogram
Ånge kommun	197,7 / 201,1	57,5 % / 60,5 %	76,3 % / 78,9 %
Riket ¹⁵	225,9 / 231,7	73,9 % / 77,3 %	84,0 % / 87,5 %

Siris, Skolverket och Kolada, SKR

I en jämförelse mellan läsåren 2018/2019 och 2019/2020 framgår att måluppfyllelsen i Ånge kommun har sjunkit för alla mått utom behöriga till yrkesprogram. Utvecklingen i riket är också den negativ, men för alla mått.

I grundskolan ska nationella prov genomföras i årskurserna tre, sex och nio.¹⁶ Proven syftar till att stödja betygsättningen. I Skolverkets offentliga statistik redovisas resultaten på nationella prov i förhållande till satta terminsbetyg i årskurs sex respektive slutbetyg årskurs nio. I tabellen nedan redovisas förhållandet efter läsåret 2018/2019. Av sekretessskäl beslutade Skolverket att ta bort aktuell statistik på enhetsnivå från och med 1 september 2020. Uppgifterna i mitten av varje ämneskolumn anger andelen slutbetyg som överensstämmer (lika) med betyget på det nationella provet. Med lägre avses att slutbetyget var lägre än provbetyget och högre att slutbetyget var högre än provbetyget. Vi påminner ånyo om att det i varje årskurs och vid varje skolenhet i Ånge kommun går förhållandevis få elever, varför uppgifterna måste tolkas med försiktighet.

Nationella prov /slutbetyg åk. 9 2018/2019	svenska (%)			matematik (%)			engelska (%)		
	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	lägre/lika/högre	
Fränstaskolan (30 elever)	10	67	23	0	56	44	10	66	24
Minervaskolan (39 elever)	26	46	28	0	97	3	13	82	5
Ånge kommun ¹⁷	20	55	26	0	72	28	12	75	13
Riket, samtliga huvudmän	9	64	28	1	60	39	13	74	13

Skolverket

Av uppgifterna ovan framgår att det skiljer sig åt mellan skolenheterna vad gäller förhållandet provbetyg och slutbetyg i alla ämnen. Fränstaskolans slutbetyg är överlag, i förhållande till provbetygen, högre än slutbetygen i Minervaskolan. Förhållandet var inte lika tydligt läsåret 2017/2018. Förhållandet mellan slutbetyg och provbetyg i Ånge kommun är i stort i paritet med riket. Förhållandet var detsamma läsåret 2017/2018.

¹⁵ Samtliga huvudmän

¹⁶ 9 kap. 20-21 §§ skolförordningen (SFS 2011:185)

¹⁷ Kommunala enheter

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

3.2 Resurser och resursfördelning

”Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas” enligt skollagen 1 kap. 9 §. Detta betyder att eleverna ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt och att de elever som av olika skäl har det svårt att nå målen i skolan, till exempel av socioekonomiska skäl eller för att de har ett annat modersmål än svenska, ska kompenseras. Likvärdig utbildning handlar alltså inte om att resurserna ska fördelas lika, utan att ”hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov”. (Lgr11, p1) Detta är skolans kompensatoriska uppdrag. Sedan den 1 juli 2014 ska kommuner enligt 2 kap. 8 b § SkoL ”fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov”.

”I samband med resursfördelningen är det av vikt att huvudmannen tar hänsyn till behoven på de olika skolorna, bland annat genom att föra en dialog med rektorerna. Att resurser viktas och fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov är ett mycket betydelsefullt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen.” (SKOLFS 2014:40, sid. 19)

I kommun- och regiondatabasen Kolada, framgår att genomsnittskostnaden för en grundskoleelev i Ånge kommun år 2019 var 127 600 kr att jämföra med 124 300 kronor 2018. Nedan görs en jämförelse med genomsnittlig kostnad i kommungruppen landsbygdskommun och för rikets samtliga kommunala huvudmän. Snittkostnaderna för rikets samtliga huvudmän ligger lägre, totalt 112 200 kronor.

2018	Totalt (kr)	Lokaler och inv.	Under-visn.	Skol-måltid.	Lär-verkt.	Elev-hälsa	Övr. ¹⁸
Ånge	124 300	21 300	57 300	10 200	3 500	4 900	27 100
Kommungrp.	116 500	17 000	66 000	7 600	4 500	3 600	17 700
Riket	113 500	18 300	63 100	6 400	4 600	3 500	17 500

Kolada, SKR

Kostnaden per elev i grundskolan i Ånge kommun är högre än snittet i både kommungrupp och rike. Den totala kostnaden per elev är drygt 10 000 kronor högre än snittet för riket. Det är endast kostnader för lärverktyg som är lägre i Ånge än snittkostnaden i kommungruppen och riket. Kostnadsslagen skolmåltider, elevhälsa och övriga kostnader avviker uppåt. Även lokalkostnaden överstiger snittkostnaden i riket med 3 000 kronor per elev

¹⁸ I övrigt ingår allt som inte ingår i andra kostnadsslag. Det handlar t.ex. om studie- och yrkesvägledning och administration.

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

2019	Totalt (kr)	Lokaler och inv.	Undervisn.	Skolmåltid.	Lärverkt.	Elevhälsa	Övr. ¹⁹
Ånge	127 600	19 800	61 300	8 500	3 800	5 800	28 500
Kommungrp.	126 000	17 700	71 600	8 000	4 350	4 400	20 000
Riket	116 600	18 800	66 200	6 500	5 100	3 700	16 200

Kolada, SKR

Kostnaderna för lokaler och skolmåltider minskade mellan åren 2018 och 2019 medan kostnaderna för undervisning ökade. Den totala kostnaden per elev ökade mindre i Ånge kommun än snittet i kommungruppen. I *Årsredovisning 2019* framgår att utbildningsnämnden för 2019 redovisade ett negativt resultat om närmare 7 mnkr.²⁰ På en skolenhet redovisades ett underskott på drygt 2 mnkr. Det framgår av årsredovisningen att fler elever genomför sin grundskole- och gymnasieutbildning hos andra kommunala och fristående huvudmän. "Med färre elever i våra skolor men med samma skolstruktur så ökar kostnaderna för lokaler/elev."²¹

Nettokostnadsavvikelsen 2019 för Ånge kommun som hemkommun för elever från förskoleklass till och med årskurs nio uppgår till 5,6 procent, vilket betyder att kostnadsläget är högre än statistiskt förväntat utifrån kommunens strukturella förutsättningar, motsvarande omkring 6 000 kronor per elev 2019. Skolchefen har i en skolstrukturutredning framfört att färre skolenheter skulle möjliggöra att resurser flyttades från till exempel lokaler till undervisning. Efter vårterminens slut 2019 lades en skolenhet, Alby skola, ner. En respondent menar att beslutet gav bättre förutsättningar att erbjuda utbildning med hög kvalitet.

Resurser till skolenheterna fördelas i ett elevpengsystem efter att resurser plockats bort för vissa kostnader som tas centralt. Det gäller bland annat kostnader för skolledare, elevhälsa, skolassistenter och elevassistenter för elever i behov av särskilt stöd.

Före fördelning av resurser utifrån antalet elever plockas också resurser bort för fördelning per skolenhet utifrån särskilda parametrar vilka framgår nedan.

- förstärkning årskurs 1-3
- förstärkning liten skola, från 40 elever upp till 70 elever
- förstärkning liten skola, under 40 elever
- tillägg 6-9-skola
- salsatillägg, det vill säga tillägg utifrån enhetens socioekonomiska förutsättningar.

¹⁹ | Övrigt ingår allt som inte ingår i andra kostnadsslag. Det handlar t.ex. om studie- och yrkesvägledning och administration.

²⁰ *Årsredovisning 2019*, Ånge kommun, sid. 33

²¹ *Årsredovisning 2019*, Ånge kommun, sid. 34

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

Störst procentuellt resurstillskott enligt ovan erhåller de mindre skolorna Ljungaverk och Torp. Det är också de enda skolenheterna som erhåller salsatillägg. Resursfördelningsmodellen har inte utvärderats under de senaste åren, enligt skolchef.

Merparten av rektorerna tycker inte att resurser avsätts som motsvarar behoven på skolenheterna. Rektor ställs inför ständiga utmaningar och beslut om prioriteringar. Om det under året tillkommer elever med stora stödbehov kan inte budget hållas. Det finns inga resurser på central nivå. Representant för elevhälsan anser att kommunen borde införa tilläggsbelopp för skolenheterna att söka. Även ett par rektorer menar att tilläggsbelopp skulle öka transparensen, istället för att som idag få tillåtelse någonstans ifrån att gå med underskott. Även skolchefen menar att det kan finnas skäl att överväga om det skulle finnas en central resurs på förvaltningsnivå för fördelning utifrån särskilda behov på enheterna.

Rektorerna tycker inte heller att de själva, i enlighet med lagens skrivning, har förutsättningar att under pågående läsår i någon högre grad fördela resurser efter elevers behov. En lärare menar att rektor inte kan fördela resurser efter elevers behov. Andra intervjuade lärare håller till viss del med; de menar att resurser omfördelas, men att det handlar om prioriteringar. Det är inte så att resurser flyttas från dem som inte behöver stöd, utan att de flyttas till dem som behöver det mer. Inte sällan handlar det om elever som har svårt att fungera socialt i klassrummet som måste prioriteras.

I intervju med rektorer och representanter för elevhälsan framgår att det på varje skolenhet finns tillgång till elevhälsans lagstadgade insatser. Resurser för elevhälsan fördelas av skolchefen, men fördelningen är i stort densamma år från år.

Elevhälsan är i huvudsak lokalt organiserad. Kuratorer, skolsköterskor och lärare med specialpedagogisk kompetens är anställda hos en eller flera rektorer. Skolpsykologen har sin anställning under utvecklingsledare på förvaltningen. I intervjuer med elevhälsans representanter framgår att elevhälsan skulle kunna fungera bättre och med högre grad av likvärdighet om elevhälsan vore centralt organiserad. Skolchefen framför att elevhälsans organisation diskuteras. Nyligen flyttades två specialpedagogtjänster från förvaltningen ut i verksamheten, efter att rektorerna inte ansåg att den dåvarande organisationen var ändamålsenlig. Skolchefen menar att det krävs en tydligare styrning av elevhälsan, bland annat borde en central elevhälsoplan upprättas. Idag skrivs en sådan plan för varje skolenhet.

På varje skolenhet finns det elevhälsoteam som under rektors ledning träffas kontinuerligt. På elevhälsoteam (EHT) diskuteras både enskilda elevers behov och frågor av förebyggande och hälsofrämjande karaktär. Vid de mindre skolenheterna träffas teamet bara en gång i månaden. Därmed blir arbetet mer sårbart och hur elevhälsoarbetet kan bedrivas påverkas också. Det blir mer åtgärdande insatser och mindre förebyggande och hälsofrämjande än på större enheter, menar elevhälsans representanter. Intervjuade lärare menar att elevhälsoteamen är välfungerande, men på de mindre skolenheterna arbetar kurator och skolsköterska med enskilda elever när de en gång i veckan är på plats.

Överlag upplever representanter för verksamheten att dialogen med nämnden är god. Skolchefen pekar på det nära dialog som finns mellan nämnd och rektor. Rektorerna diskuterar årligen sina enskilda ledarplaner med skolchef, utvecklingsledare och nämndens presidium. Rektorerna bjuds också in till nämnden för att informera om

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

angelägna frågor som nämnden vill ha belysta. Vid dessa tillfällen ställs frågor och nämnden kan också vilja få någon aspekt särskilt belyst.

Bedömning

Av granskningen har framgått att det inte finns avsatta resurser som motsvarar behoven i grundskolan. Befintlig skolstruktur driver kostnader framförallt vad gäller lokaler och skolmåltider. Vi ser att en annan skolstruktur hade frigjort resurser från dessa kostnadsslag till undervisning och därmed medfört en effektivare verksamhet. Vi bedömer vidare att befintlig resursfördelningsmodell tar hänsyn till elevers olika förutsättningar och behov, men modellen är inte utvärderad på flera år. Det är angeläget att utbildningsnämnden kontinuerligt utvärderar resursfördelningsmodellen och fattar beslut om resursfördelning som överensstämmer med lagens krav.

Om huvudmannen bedömer att befintlig skolstruktur av andra skäl är mest ändamålsenlig ska huvudmannen tillse att resurser tilldelas och fördelas så att elever ges likvärdiga goda förutsättningar att nå målen.

3.3 Särskilt stöd

Utbildningen ska vara likvärdig för alla elever inom skolväsendet. Med likvärdighet menas enligt Skolinspektionen "lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompenserande". I skollagens 3 kap. regleras om barns och elevers utveckling mot målen. "Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål." Om det framkommer att en elev riskerar att inte nå målen skall detta anmälas till rektor som skyndsamt ska utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd. I detta sammanhang ska också samråd ske med elevhälsan, "om det inte är uppenbart obehövligt". Om eleven behöver särskilt stöd ska den få det och ett åtgärdsprogram ska utarbetas i enlighet med skollagens 3 kap. 9 §.

I Skolinspektionens skolenkät hösten 2019 tillfrågades eleverna i årskurs fem och årskurs nio om anpassning efter elevens behov, utmaningar samt studiero och trygghet.²² Siffrorna i kolumnerna visar medelvärdet på svaren i Ånge kommun i jämförelse med snittet i enkätomgången.

Anpassning efter elevens behov	Årskurs 5	Årskurs 9
Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det.	8,3 / 8,6	7,5 / 7,2
Skolarbetet är för svårt för mig	7,0 / 7,2	6,1 / 6,2

Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 9 hösten 2019, Skolinspektionen

²² Medelvärdet och indexvärdet hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna anger att påståendet "stämmer helt och hållet" och 0 att påstående inte alls stämmer, däremellan finns alternativen "stämmer ganska bra" och "stämmer ganska dåligt". Vid negativa påståenden gäller omvänt förhållande.

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

Utmaningar	Årskurs 5	Årskurs 9
Jag kan få svårare uppgifter om jag vill	6,9 / 7,1	7,1 / 6,9
I min skola finns det extrauppgifter när man är klar	8,3 / 8,5	7,4 / 7,2
Studiero och trygghet	Årskurs 5	Årskurs 9
Jag har studiero på lektionerna.	5,3 / 6,2	5,3 / 5,5
Jag känner mig trygg i skolan.	7,4 / 8,1	6,7 / 7,5

Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 9 hösten 2019, Skolinspektionen

Resultatet i enkäten för elever i årskurs 5 är generellt något lägre jämfört med snittet i enkätomgången. Det gäller särskilt om eleverna upplever att de har studiero på lektionerna och känner sig trygga i skolan. Intervjuade berörda rektorer är väl medvetna om resultaten i enkäten och berättar att flera insatser har gjorts för att stärka tryggheten, men att det inte har räckt till. Dessa elever går idag i årskurs sex och utmaningarna finns kvar.

Resultatet i enkäten för årskurs 9 i Ånge är ibland något högre ibland något lägre än snittet i enkätomgången. Eleverna upplever sig dock mindre trygga i skolan än snittet i enkätomgången anger.

Vårdnadshavarnas, i Ånge, svar på frågor om anpassning efter elevens behov ligger något över enkätgenomsnittet. Tio procent menar dock att deras barn inte²³ får den hjälp han eller hon behöver för att nå kunskapskraven. Liksom i hela landet upplevs barnens studiero inte vara tillfredsställande av många vårdnadshavare. I Ånge kommun menar var tredje vårdnadshavare att barnet inte har studiero. Däremot upplever de att deras barn är tryggt i skolan. Omkring fem procent uppger inte det. Av de vårdnadshavare som har barn som får särskilt stöd anser två tredjedelar att barnet får det stöd som barnet behöver.

Merparten av lärarna i grundskolan anger i enkäten att de har förutsättningar att hjälpa barn som behöver det. Tio procent tycker inte det. Förhållandet är detsamma när det gäller om det råder studiero på lektionerna. Hälften av lärarna anger dock att påståendet att upprätta ordningen i klassrummet upptar en stor del av undervisningstiden stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra. Intervjuade lärare känner inte riktigt igen sig. När elever och vårdnadshavare talar om studiero dras oftast ett likhetstecken med att det ska vara tyst i klassrummet och det är inte lärarnas definition. En lärare menar att lärarna nog behöver tydliggöra vad studiero är. Studieron kan dock se olika ut i olika klasser, men också hos olika lärare med samma elevgrupp.

Betydelsen av samverkan mellan skola och socialtjänst lyfts fram som mål och prioriterad aktivitet i kommunens *Mål och prioriteringar* för både år 2019 och 2020. I

²³ Med inte avses här att de angivit "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på det positiva påståendet.

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

2020 års Mål och prioriteringar anges som ett av utbildningsnämndens mål att "implementera tidiga samordnade insatser i samverkan med socialtjänsten".²⁴

Av kommunens *Mål och prioriteringar budget 2020*²⁵ framgår att "Fränsta har en särskild undervisningsgrupp för elever med speciella behov och stor problematisk skolfrånvaro. Detta har vi budgeterat för under vårterminen. Även småskolorna upplever att det finns elever med speciella behov och önskar utökning av budgeten för att ge dessa elever det stöd de behöver." Vid tiden för granskningen framgår att gruppen i Fränsta inte finns kvar. Ett par elever har återgått i ordinarie undervisning och för resterande elever har andra åtgärder vidtagits.

I delårsrapport augusti 2020 noteras att "utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen har tidigare samarbetat i olika forum för att förbättra möjligheterna för barn och unga att lyckas i skolan och få en bra fritid. De genomför nu ett projekt som finansieras med statligt riktade medel via Tillväxtverket. Elever ska ges bättre förutsättningar att må bra och prestera i skolan genom gemensamma satsningar från skola och socialförvaltning. Välmående barn och ungdomar som trivs med sin utbildning, sin omgivning och sin fritid är ett intresse för alla i kommunen".²⁶ Denna insats vänder sig främst till elever i gymnasieåldern som inte går på en gymnasieutbildning

Vid varje skolenhet ska det finnas en elevhälsoplan för aktuellt läsår. I vissa skolenheters elevhälsoplaner finns bland annat en "Arbetsgång kring stödinsatser i utbildningen".²⁷ Av arbetsgången framgår att mentor eller speciallärare skriver åtgärdsprogram efter att rektor har beslutat att ett sådant ska upprättas.

Merparten av rektorerna menar att alla elever inte får det särskilda stöd som de har rätt till. Elever som har svårt att fungera i det sociala sammanhanget och stör undervisningen får särskilt stöd. Då resurserna är begränsade går det ut över de elever som fungerar socialt, men har svårt att nå kunskapskraven. Dessa "tysta" elever kan inte prioriteras, varför risken är överhängande att de inte når målen i den grad som de skulle ha gjort om de hade fått rätt stödinsatser. Elevhälsan verifierar denna bild.

Insatser som vidtas kan brista både vad gäller omfattning och när de genomförs. Om det inte finns resurser kan insatser behöva skjutas på framtiden. Vilket har framgått ovan måste rektorerna vid särskilda fall vidta åtgärder även om det inte finns resurser, vilket betyder att budget inte kan hållas. Vid ett par tillfällen har medel tillskjutits från förvaltningen, då elever tillkommit med extraordinära behov såsom synskada och diabetes.

I kommunen finns ingen central särskild undervisningsgrupp för de elever som behöver insatser som inte kan ges inom ramen för den ordinarie klassen. Varje rektor ansvarar för att möta dessa elevers behov. Beslut om enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp fattas på enhetsnivå vid behov. På skolorna kan också skapas tillfälliga mindre grupper för elever som under kortare tid behöver insatser utanför det ordinarie klassrummet. Huruvida det finns behov av en central särskild undervisningsgrupp är inte tydligt. Ett par respondenter menar att det finns behov av en särskild undervisningsgrupp som vänder sig dels till elever med neuropsykiatriska

²⁴ *Mål och prioriteringar Budget 2020 ekonomisk plan 2021-2022*, KS 19/102, Ånge kommun, sid. 20

²⁵ *Mål och prioriteringar Budget 2020 ekonomisk plan 2021-2022*, KS 19/102, Ånge kommun

²⁶ *Delårsrapport augusti 2020*, Ånge kommun, sid 19

²⁷ Se t.ex. *Fränstaskolans elevhälsoplan* för läsåret 2019/2020.

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

funktionsnedsättningar, dels till elever med psykisk ohälsa. Samverkan med regionens barn- och ungdomspsykiatriska klinik är bristfällig. Det kan dröja närmare ett och ett halvt år innan ett barn får ta del av adekvat insats, vilket är mycket allvarligt menar samtliga respondenter. Fram till dess att BUP vidtar åtgärder måste skolan göra vad den kan för att kompensera regionens brist. Samverkan med socialtjänsten fungerar bättre, även om det finns förutsättningar för utveckling där också, menar en lärare.

I samtal med rektorer framgår att skolornas struktur påverkar vilka förutsättningar som rektor har att erbjuda adekvat särskilt stöd. En optimal organisation är flerparallellig, enligt rektorerna. Att skolan är stor bara sett till antalet elever upplevs inte ge tillräckligt goda förutsättningar för en effektiv verksamhet. För att möta dessa elevers behov är personalens kompetens avgörande, menar en representant. Överlag påtalas att kompetent personal är en betydande framgångsfaktor. En rektor menar att Ånge kommun har prioriterat detta och givit lärare goda villkor att fortbilda sig.

Av intervjuerna framgår att särskilt en skolenhet har kommit längre i utvecklingen vad gäller att kunna möta elevers olika behov. Det framgår att arbete med ledning och stimulans har kommit längre och samverkan mellan rektor, lärare och elevhälsa är välfungerande, vilket bland annat beror på att elevhälsans personal har sin placering på heltid vid skolan.

På två skolenheter avlastas lärares ansvar för mentorskap av annan icke-pedagogisk personal, enligt nämndens ordförande. Intervjuade lärare berättar att den tid som frigörs lärare istället används till undervisning. Modellen ska utvärderas under läsåret. På en enhet är mentorerna med mentorskapet på halvtid och resterande del arbetar de som resurs i företrädesvis den klass som de är mentor i.

Bedömning

Vi bedömer att det görs insatser av olika slag för att möta elevers behov av särskilt stöd. Det framgår emellertid att alla elever inte får det särskilda stöd som de behöver, vilket påverkar måluppfyllelsen. Det är allvarligt att inte alla elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver bara för att deras behov inte också är kopplade till sociala stödinsatser.

3.4 Systematiskt kvalitetsarbete

Bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete i grundskolan finns i 4 kap. skollagen. I lagen framgår att arbetet ska bedrivas på huvudmannan- och enhetsnivå och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Arbetet ska utgå från målen för verksamheten som formuleras i lag, förordningar och andra styrdokument. Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på verksamheternas kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Utbildningsnämndens ordförande menar att nämnden styr grundskolan genom att sätta upp mål utifrån kommunens strategidokument och uppföljning av målen i det systematiska kvalitetsarbetet.

Det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs i Ånge kommun efter en av utbildningsnämnden beslutad "årsklocka".²⁸ Klockan är inte statisk utan förändras vid behov, enligt presidiet. Redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet görs för

²⁸ Årsklockan reviderades senast vid sammanträdet 2020-10-14, §103

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

utbildningsnämndens ledamöter vid varje sammanträde, vanligtvis av utvecklingsledaren. Nedan görs en kort redovisning av ärenden som har behandlats sedan sommaren 2020.

- 2020-11-18, bland annat klassavcheckning²⁹ – ”måluppfyllelse och rapport från ’lilla gruppen’”, med lilla gruppen avses en särskild undervisningsgrupp.
- 2020-10-14, information om elevhälsans medicinska insats.
- 2020-09-16, bland annat redovisning av rektorernas utvecklingsöverenskommelser.
- 2020-06-17, bland annat ”betygsläget bland grundskolornas avgångselever”

Utbildningsnämnden skriver ingen samlad kvalitetsredovisning utan dokumenterar kvalitetsarbetet i delårsredovisningar och årsredovisning.

I kommunens årsredovisningar redovisas elevernas kunskapsresultat utifrån ett mått, behöriga till gymnasieskolan av samtliga elever.³⁰ Av kommentaren i årsredovisningen framgår att resultatet ökade från föregående år, men någon analys gjordes inte. På ett annat ställe i rapporten, under rubriken ”Sammanställning av styrelsernas och nämndernas måluppfyllelse”, konstaterar socialnämnden att deras mål att ”verka för att fler elever är behöriga till gymnasiet genom tidigt förebyggande arbete” har uppfyllts. Av kommentaren framgår att ”samarbetet mellan IFO³¹ och skolan har varit riktat mot två områden. Dels elevhälsan med en förbättring av samarbetsrutiner och dels i ett projekt där fysiska, psykiska och sociala aktiviteter prövas för att hitta en fungerande metod för skolan att använda”.³² Utbildningsnämnden konstaterar under samma rubrik att det ser bättre ut, men målet³³ uppnås inte.³⁴

Av Ånge kommuns årsredovisning 2019 framgår, under utbildningsnämndens utmaningar under året, att ”elevernas studieresultat måste höjas. Förvaltning och verksamheter har jobbat aktivt med kartläggning och åtgärder på området. Särskilt stöd och nyanlända elevers lärande har varit fokusområden. Fler elever måste ges rätt förutsättningar för att kunna bli behöriga att söka ett nationellt gymnasieprogram”.³⁵

I *Delårsrapport augusti 2020*³⁶ lyfter utbildningsnämnden fram särskilda uppdrag och prioriteringar vilka både berör kvalitetsarbetet i sig och elevernas måluppfyllelse. Det handlar till exempel om att implementera ett nytt verksamhetssystem för kvalitetsgranskning och uppföljning (Stratsys) och lärplattform för elevernas måluppfyllelse.³⁷ Skolchefen framför att Stratsys ska användas för uppföljning på alla nivåer, men att implementeringen har försenats på grund av pandemin. Utbildningsinsatser eftersläpar. Det framgår också av de intervjuer som har genomförts, att arbetet med kvalitetsuppföljning i Stratsys har kommit olika långt. Det

²⁹ Med klassavcheckning avses den uppföljning av elevernas kunskapsutveckling som görs av lärare och mentor mitt under terminerna.

³⁰ *Årsredovisning 2019*, Ånge kommun, sid. 75

³¹ Individ- och familjeomsorg

³² *Årsredovisning 2019*, Ånge kommun, sid. 79

³³ Nämnden har satt målet att 85 procent av eleverna ska vara behöriga till ett nationellt program.

³⁴ *Årsredovisning 2019*, Ånge kommun, sid. 80

³⁵ *Årsredovisning 2019*, Ånge kommun, sid. 108

³⁶ Avser 1 januari till 31 augusti 2020

³⁷ *Delårsrapport augusti 2020*, Ånge kommun, sid 58

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

gäller även lärplattformen Halldor. På den skola som införandet har kommit längst har man sett problem under implementeringen. Till exempel har det funnits brister i de delar som berör frånvaroregistrering och schema. På en enhet görs närvarokontrollen med penna i en fysisk klassbok. Merparten av de intervjuade lärarna är kritiska till att implementeringen av systemen inte har fungerat.

Presidiet och skolchefen redogör också för nämndens och kontaktpolitikernas verksamhetsbesök som en del i huvudmannens uppföljning. Presidiet menar att dialogen med verksamheterna är god och konstruktiv. Rektorerna bedömer att dialogen med nämnden vid dessa tillfällen i huvudsak fungerar bra. Kvaliteten på kontaktpolitikernas besök är dock skiftande.

Elevernas utveckling mot kunskapsmålen följs kontinuerligt upp av ansvariga lärare. Vid fyra tillfällen per år görs särskilda avstämningar dels mitt i terminen, dels vid höstterminens respektive läsårets slut. Uppföljningen görs på blanketter som rektorerna skickar ut. På högstadierna analyserar lärarna termins- och slutbetygen. Även resultaten på de nationella proven analyseras och jämförelser görs med satta betyg efter läsårets slut. Ett par lärare efterfrågar återkoppling på de analyser som de gör.

Bedömning

Vi bedömer att utbildningsnämnden i huvudsak bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med lag. Vi bedömer dock att nämnden i sitt mål- och kvalitetsarbetet inte bara ska fokusera på att eleverna når behörighet till gymnasieskolan utan att de faktiskt uppnår kunskapskraven i alla ämnen. Om eleverna har bristfälliga kunskaper i flera ämnen i grundskolan blir förutsättningarna för att nå gymnasieexamen sämre. Uppföljningar bör också göras inom specifika områden som bedöms eller kan bedömas ha påverkan på elevernas måluppfyllelse.

Vi konstaterar att utbildningsnämnden har infört digitala system för uppföljning och kvalitetsarbete, men att det har brustit i implementering. Vi påtalar betydelsen av digitalisering av både redovisning, uppföljning och kvalitetsarbete i stort och att implementeringen kan accelerera när fokus på pandemins konsekvenser klingar av. Genom adekvata digitala system kan fokus i högre grad läggas på analys och åtgärder att vidta istället för på registrering och sammanställning.

4 Slutsats och rekommendationer

Granskningen har visat att resurser fördelas i en modell som tar hänsyn till elevers olika förutsättningar, men då den inte på senare år har följts upp är det inte säkerställt att den i tillräckligt hög grad tar hänsyn till elevers olika förutsättningar och behov. Huvudmannen beslutar själv med vilken skolstruktur som grundskoleutbildning ska erbjudas. Vi bedömer att befintlig skolstruktur skulle kunna effektiviseras och resurser frigöras till förmån för elevers måluppfyllelse. Om så inte sker bör huvudmannen säkerställa att tillräckligt med resurser avsätts för att en likvärdig utbildning ska kunna erbjudas i kommunen.

Vid skolenheterna bedrivs ett mångfacetterat arbete för att möta de behov som eleverna har. Insatser görs både inom ramen för ledning och stimulans i klassrummet och som särskilt stöd. I granskningen har framkommit att alla elever inte får det

Ånge kommun

Granskning av grundskolans måluppfyllelse

2021-01-13

särskilda stöd som de behöver. Det gäller särskilt elever som riskerar att inte nå kunskapskraven, men för övrigt fungerar väl i skolan.

Utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som involverar alla delar i styrkedjan. Nämnden ser det systematiska kvalitetsarbetet som en del av sin styrning av grundskolan. Det ser vi positivt på. Vi bedömer att det finns förutsättningar för nämnden att ytterligare styra inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet. Vi ser en risk med att nämnden lägger för stort fokus på elevers behörighet till gymnasieskolan och inte följer upp att eleverna når kunskapskraven i alla ämnen

Sammanfattningsvis bedömer vi att utbildningsnämnden tar ansvar för styrningen av grundskolan, men att det finns brister.

Mot bakgrund av vår granskning bedömer vi att utbildningsnämnden

- ska tillse att alla elever i behov av särskilt stöd får det. (3 kap. 7 § SkoL)
- bör säkerställa att resurser avsätts och fördelas så att eleverna vid varje skolenhet ges likvärdiga förutsättningar att uppnå målen för utbildningen. (2 kap. 8 b § SkoL)
- bör följa upp att eleverna uppnår kunskapskraven i alla ämnen. (4 kap. 5 § SkoL)
- bör ta ett större ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå till exempel genom att följa upp och utvärdera särskilt utvalda områden. (SKOLFS 2012:98³⁸) Det kan till exempel handla om uppföljning av rektors förutsättningar att leda det pedagogiska arbete, elevhälsans förutsättningar att arbeta främjande och hälsofrämjande och om förutsättningar som ges är likvärdiga vid kommunens skolenheter.

KPMG AB

DocuSigned by:

 Joakim Nertyk

Certifierad kommunal revisor,
 specialist

DocuSigned by:

 Lena Medin

Certifierad kommunal revisor,
 kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

³⁸ Skolverkets allmänna råd "Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet"